

Katsaus kansainvälisiin öljymarkkinoihin vuonna 2014

Brent-raakaöljyn hinnassa poikkeuksellisen suuret vaihtelut

Brent-raakaöljyalaadun hinta vaihteli vuonna 2014 selvästi enemmän kuin edellisvuosina. Korkeimmillaan hinta oli kesäkuussa noin 115 dollaria barreilta ja alimmillaan vuoden 2014 lopussa noin 55 dollaria barreilta. Näin voimakasta hintavaihtelua oli edellisen kerran koettu vuonna 2008. Barreli eli tynnyri on 159 litraa.

Alkuvuoden aikana tilanne melko normaali

Alkuvuoden 2014 aikana kansainvälisillä öljymarkkinoilla vallitsi melko normaali tilanne. Brent-raakaöljyn hinta vaihteli 107-111 dollarin välillä barreilta.

Raakaöljyn hintaa kohtaan syntyi nousupaineita maaliskuussa lähinnä Libyan ja Venezuelan levottomuuksista, jotka aiheuttivat huolta maiden öljyntuotannosta. Yhdysvaltain kasvaneet raakaöljyvarastot hillitsivät kuitenkin paineita öljyn hinnan nousuun. Maaliskuussa laajentuneella Ukrainan-kriisillä ei ollut keväällä merkittävää vaikutusta raakaöljyn hintaan.

Kansainvälisen energijärjestön IEA:n maaliskuun öljymarkkinaraportissa ennustettiin raakaöljyn kysynnän kasvavan vuonna 2014 edellisvuodesta 1,4 miljoonaa barreliä päivässä, eli kysyntäennuste vuodelle 2014 oli 92,7 miljoonaa barreliä päivässä.

Huhtikuun puolivälissä raakaöljyn hinta oli noin 109 dollaria barreilta ja toukokuun puolivälissä noin 108 dollaria barreilta.

Kesäkuussa taitekohta raakaöljyn hinnassa

Brent-raakaöljyn hinta oli korkeimmillaan kesäkuussa noin 115 dollaria barreilta. Hintaa nostivat mm. taistelut Irakin suurimman öljyjalostamon omistuksesta. Irak on öljyntuottajamaiden järjestön Opecin neljänneksi suurin tuottaja.

IEA:n kesäkuun öljymarkkinaraportissa raakaöljyn kysynnän kasvuarviota nostettiin 1,5 miljoonaan barreliin päivässä, eli kysyntäennuste vuodelle 2014 oli tässä vaiheessa 92,8 miljoonaa barreliä päivässä. Kesäkuun puolivälissä julkaistussa IEA:n energiakatsauksessa ennustettiin liuskeöljyboomin leviävän Yhdysvaltojen ja Kanadan ulkopuolelle vuosikymmenen aikana.

Kesäkuun lopussa raakaöljyn maailmanmarkkinahinta alkoi laskea. Hinnan laskun taustalla olivat laaja talouslama ja öljyn kysynnän heikentyminen.

Öljyn kysyntäennusteita alennettiin, merkkejä ylitarjonnasta

IEA alensi elokuun öljymarkkinaraportissaan öljyn kysynnän kasvuennustetta 0,3 miljoonalla barreililla päivässä, jolloin kysyntäennuste vuodelle 2014 oli 92,5 miljoonaa barreliä päivässä.

Sytä kasvuennusteen alentamiseen olivat toisen vuosineljänneksen ennalta odotettua pienempi öljyn kysyntä sekä Euroopan ja Aasian heikentyneet talousnäkymät. Asiantuntijoiden mukaan maailmanmarkkinoilla näytti olevan merkkejä ylitarjonnasta, kun öljyn kysyntä oli heikentynyt laajan taloustaantumana takia.

Liuskeöljyn tuotantoa lisäämällä Yhdysvallat on pystynyt korvaamaan lähes puolet Opec-maista tuomastaan raakaöljystä. Vuonna 2014 liuskeöljyn porausta vaikeimmista kohteista lykkäsi raakaöljyn hintatason selvä aleneminen. On esitetty asiantuntija-arvioita, että useimpien uusien kenttien käyttöönotto lykkääntyisi, jos raakaöljyn hinta laskisi pysyvästi alle 70 dollariin barreilta.

Lokakuun öljymarkkinaraportissaan IEA alensi jälleen raakaöljyn kysynnän kasvuarviotaan vuodelle 2014, ja nyt kasvuksi arvioitiin 92,4 miljoonaa barreliä päivässä.

Taantuma vähensi kysyntää, Opec piti tuotantokiintiöt ennallaan

Laaja taloustaantuma vähensi loppuvuotta kohden öljyn kysyntää, ja raakaöljystä alkoi olla ylitarjontaa maailmanmarkkinoilla.

Marraskuun lopulla 2014 öljyntuottajamaiden järjestö Opec päätti kokouksessaan kuitenkin pitää öljyn tuotantokiintiöt ennallaan. Järjestön suurin tuottaja Saudi-Arabia halusi pitää kiinni markkinaosuudestaan ja myi öljyä alennuksella mm. Yhdysvaltoihin.

Opecin merkitys öljyntuottajana muuttunut, Yhdysvallat lisännyt tuotantoa

Opecin merkitys keskeisenä öljyn tuottajana on vähentynyt selvästi verrattuna esimerkiksi vuoden 1973 öljykriisiin, vaikka konventionaaliset öljyvarat sijaitsevat edelleen pääasiassa Opec-maiden alueella. Raakaöljyn alhainen hintataso rasitti vuonna 2014 Opec-maista erityisesti Venezuelaa ja Irania. Opecin jäsenenä on 12 maata: Algeria, Angola, Ecuador, Irak, Iran, Kuwait, Libya, Nigeria, Qatar, Saudi-Arabia, Venezuela ja Yhdistyneet Arabiemiraatit.

Yhdysvaltain energiaviranomaisen EIA:n ennusteiden mukaan maan raakaöljyn tuotanto kasvaa lähivuosina merkittävästi, kun Pohjois-Amerikan liuskeöljyn tuotanto lisääntyy.

Vuoteen 2020 mennessä öljyntuotannon ennustetaan kohoavan yli 12 miljoonaan barreliin päivässä, kun se nykyisin on noin 10 miljoonaa barreliä päivässä. Tämä saattaisi merkitä Yhdysvaltain nousua suurimmaksi Opec-maiden ulkopuoliseksi öljyn tuottajaksi Venäjän ohi jo vuonna 2015.

Yhdysvaltain oman öljyn ja maakaasun tuotannon kasvaessa maa on aiempaa vähemmän riippuvainen tuontiöljystä. Asiantuntijoiden arvion mukaan tällä saattaa olla merkittäviä vaikutuksia geopolitiikkaan. Kun Yhdysvallat lisäksi on lisäämässä omaa biopolttoaineiden tuotantoaan, maan riippuvuus tuontiöljystä vähenee edelleen.

Raakaöljyn hinnan vaikutukset Venäjällä

Laskeva raakaöljyn hinta pienensi vuonna 2014 Venäjän kauppataseen ylijäämää ja rupla heikentyi voimakkaasti. Joulukuun alussa hyväksytty Venäjän budjetti vuodelle 2015 rakentui sen varaan, että raakaöljyn hinta olisi sata dollaria barreilta, mutta Urals-raakaöljyn hinta oli joulukuun puolivälin tietämillä alle 60 dollaria barreilta.